

PLON I JAKOŚĆ RÓŻ 20 ODMIAN BROKUŁU W UPRAWIE JESIENNEJ

Alina Kałużewicz, Mikołaj Knaflowski

Katedra Warzywnictwa,
Akademia Rolnicza im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu

Wstęp

Brokuł jest warzywem cenionym głównie ze względu na swoją wysoką wartość biologiczną, związaną z dużą zawartością witamin C, A i z grupy B oraz flawonoidów i sulforafanu o działaniu antyrakowym [BERTELLI i in. 1998].

Wysokość i jakość plonu brokułu jest ściśle związana z warunkami atmosferycznymi w okresie wzrostu i plonowania. Wysoka temperatura występująca we wczesnym okresie wzrostu powoduje opóźnienie [FUGIME 1983; BJÖRKMAN, PEARSON 1998], a niska przyspieszenie przejścia rośliny z fazy wegetatywnej w fazę generatywną [MILLER i in. 1985]. Wysoka temperatura w tym okresie wpływa także niekorzystnie na jakość róż, powodując ich deformacje oraz nierównomierny rozwój pąków [DEFAULT 1996]. W późniejszym okresie wzrostu rośliny wysoka temperatura powoduje rozluźnianie się róż [HEATHER i in. 1992]. Odmiany niejednakowo reagują na warunki termiczne, stąd wynika ich różna przydatność do uprawy w naszych warunkach klimatycznych [KNAFLEWSKI, KAŁUŻEWICZ 1996].

Celem pracy była ocena przydatności dwudziestu odmian brokułu do uprawy na zbiór jesienią.

Materiał i metody

Doświadczenie przeprowadzono w Stacji Doświadczalnej „Marcelin” Akademii Rolniczej w Poznaniu w roku 2001. Objęto nim 20 odmian brokułu (*Brassica oleracea* var. *italica*). Zastosowano układ bloków losowanych w trzech powtórzeniach. Na każdym poletku o powierzchni 5 m² posadzono 11 lipca 20 roślin w rozstawie 0,5 × 0,5 m.

Do zbioru przystępowano, gdy róże były wyrosnięte, a wielkość pąków wynosiła około 2 mm. Określono wysokość plonu ogólnego, handlowego oraz procentowy udział w plonie ogólnym róż o nierównej powierzchni, z niewyrównanymi pąkami i róż zgniłych. Wyniki poddano analizie statystycznej, a istotność różnic między średnimi określono na podstawie testu Newman-Keuls'a. Określono także długość okresu wegetacji i zbioru.

Wyniki

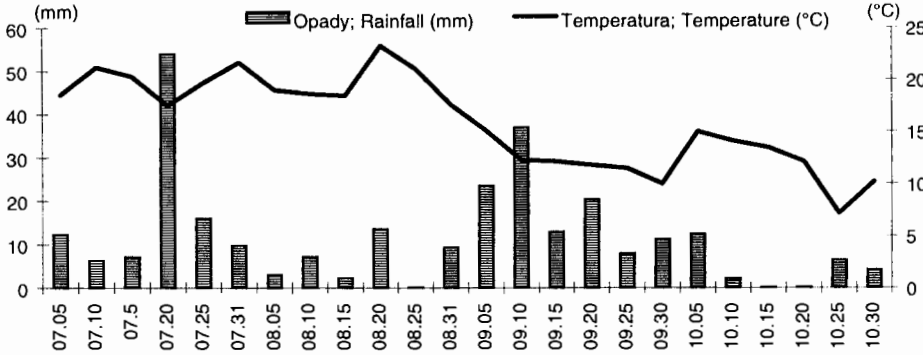
Plon ogólny u wszystkich badanych odmian był wysoki i wynosił od ponad 18 t·ha⁻¹ u odmiany 'Monaco F₁' do około 10 t·ha⁻¹ u odmiany 'Sunrise F₁' (rys. 1). Najwyższy plon handlowy stwierdzono u odmian 'Lucky F₁', 'Liberty F₁', 'Montop F₁', 'Monaco F₁' i 'Biathlon F₁', zaś najniższy u 'Sculler F₁' i 'Coronado F₁'. Na plon niehandlowy składały się przede wszystkim róże o nierównej powierzchni, z niewyrównanymi pąkami i chore (tab. 1). Ponad 65% plonu ogólnego u odmiany 'Sculler F₁' stanowiły róże z niewyrównanymi pąkami, zaś u pozostałych odmian udział ten był bardzo niski, bądź wada ta w ogóle nie występowała. Największym udziałem róż o nierównej powierzchni charakteryzowały się odmiany 'Milady F₁', 'Dynasty F₁', 'Lord F₁', 'Earl F₁' i 'Monterey F₁', a najniższym 'Lucky F₁' i 'Liberty F₁'. Udział róż z objawami bakteryjnej zgnilizny był najwyższy u odmian 'Coronado F₁' (ponad 50%), 'Belstar F₁' (36%) i 'Lord F₁' (33%), a choroba ta w ogóle występowała, bądź tylko u niewielkiej liczby roślin u odmian 'Sunrise F₁', 'Lucky F₁', 'Biathlon F₁' i 'Montop F₁'. Silne porażenie roślin przez zgniliznę, zwłaszcza u odmian późnych, było spowodowane dużą ilością opadów we wrześniu (rys. 2). Wysoka temperatura w lipcu i na początku sierpnia mogła być przyczyną pogorszenia się jakości róż, powodując u niektórych odmian ich nierówną powierzchnię oraz nierównomierny rozwój pąków.

Tabela 1; Table 1

Procentowy udział w plonie ogólnym róż z wadami jakościowymi oraz długość okresu wegetacji i zbioru 20 odmian brokołu w roku 2001

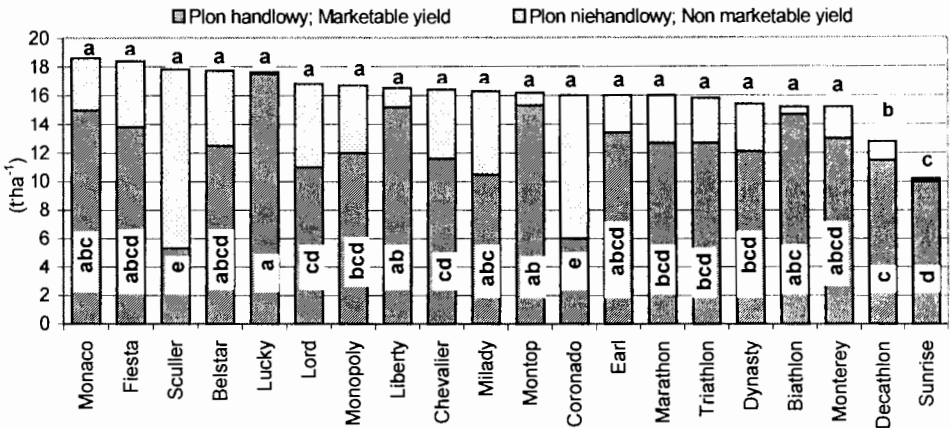
Percentage of broccoli heads with defects and the length of vegetation and harvest period of 20 broccoli cultivars in 2001

Odmiana Cultivar	Procentowy udział róż Percentage of broccoli heads			Długość okresu (w dniach) Length of period (days)	
	o nierównej po- wierzchni; with irregular surface	z niewyrównanymi pąkami; with not uniform buds	chorych infected	wegetacji vegetation	
				zbioru harvest	
Monaco F ₁	6,1	1,7	11,5	70	21
Fiesta F ₁	3,9	0,0	21,1	76	15
Sculler F ₁	2,0	65,2	2,9	70	15
Belstar F ₁	3,6	0,0	36,3	63	22
Lucky F ₁	0,7	0,0	0,0	57	15
Lord F ₁	12,4	0,0	33,2	77	8
Monopoly F ₁	7,8	0,0	17,5	76	15
Liberty F ₁	0,9	1,6	4,7	57	20
Chevalier F ₁	4,6	0,0	24,5	71	20
Milady F ₁	17,6	3,7	10,8	63	22
Montop F ₁	3,9	0,0	1,4	51	20
Coronado F ₁	4,4	0,0	57,3	76	15
Earl F ₁	11,6	0,0	4,5	63	15
Marathon F ₁	1,9	0,0	18,9	76	15
Triathlon F ₁	6,7	0,0	12,7	70	21
Dynasty F ₁	14,1	4,7	2,7	57	20
Biathlon F ₁	1,8	0,4	1,0	57	14
Monterey F ₁	10,1	0,0	3,1	71	14
Decathlon F ₁	4,0	0,0	6,5	63	15
Sunrise F ₁	1,9	0,0	0,0	44	8

Rys. 1. Plon ogólny i handlowy 20 odmian brokołu w roku 2001

Fig. 1. Total and marketable yield of 20 broccoli cultivars in 2001

Rys. 2. Średnia dobową temperaturę powietrza oraz sumę opadów w okresie od sadzenia do zbioru u 20 odmian brokołu w roku 2001

Fig. 2. Mean daily air temperature and sum of rainfall within the period from planting to harvest of 20 broccoli cultivars in 2001

Odmiany różniły się długością okresu wegetacji i zbioru. Najdłuższy okres od sadzenia do pierwszego zbioru miały odmiany: 'Lord F₁', 'Fiesta F₁', 'Monopoly F₁', 'Coronado F₁' i 'Marathon F₁', a najkrótszy 'Sunrise F₁' i 'Montop F₁'. Najkrótszym okresem zbiorów charakteryzowały się odmiany: 'Sunrise F₁' i 'Lord F₁', zaś najdłuższym 'Belstar F₁' i 'Milady F₁'.

Wnioski

1. Najbardziej przydatnymi do uprawy na zbiór jesienią okazały się odmiany 'Lucky F₁', 'Liberty F₁', 'Montop F₁', 'Monaco F₁' i 'Biathlon F₁', zaś najmniej 'Sculler F₁' i 'Coronado F₁'.

2. Wysokość plonu handlowego zależała od skłonności odmian do tworzenia róż o nierównej powierzchni, o niewyrównanych pąkach oraz od podatności na zgniliznę bakteryjną.
3. Odmiany różniły się znacznie długością okresu wegetacji i zbioru.

Literatura

- BERTELLI D., PLESSI M., BRAGHIROLI D., MONZANI A. 1998. *Separation by solid phase extraction and quantification by reverse phase HPLC of sulforaphane in broccoli*. Food Chemistry 63(3): 417–421.
- BJÖRKMAN T., PEARSON K.J. 1998. *High temperature arrest of inflorescence development in broccoli (Brassica oleracea var. italica L.)*. Journal of Exp. Botany 49(318): 101–106.
- DEFAULT R.J. 1996. *Dynamic relationship between field temperatures and broccoli head quality*. J. Amer. Soc. Hort. Sci. 121(4): 705–710.
- FUGIME Y. 1983. *Studies on thermal conditions of curd formation and development in cauliflower and broccoli, with special reference to abnormal curd development*. Mem. Fac. Agr., Kagawa Univ. 40: 123 ss.
- HEATHER D.W., SIECZKA J.B., DICKSON M.H., WOLFE D.W. 1992. *Heat tolerance and holding ability in broccoli*. J. Amer. Soc. Hort. Sci. 117(6): 887–892.
- KNAFLEWSKI M., KAŁUŻEWICZ A. 1996. *Wysokość i jakość plonu 22 odmian brokuła w uprawie na zbiór latem i jesienią*. VI Ogólnopolski Zjazd Hodowców Roślin Ogrodniczych, Kraków, 15–16 II 1996: 143–147.
- MILLER C.H., KONSLEER T.R., LAMONT W.J. 1985. *Cold stress influence on premature flowering of broccoli*. Hort Science Vol. 20(2): 193–195.

Słowa kluczowe: brokuł, odmiana, plon, jakość

Streszczenie

Określono przydatność 20 odmian brokuła do uprawy na zbiór jesienią. Największy plon ogólny i handlowy miały odmiany 'Lucky F₁', 'Liberty F₁', 'Montop F₁', 'Monaco F₁' i 'Biathlon F₁'. Najmniejszym plonem ogólnym charakteryzowała się odmiana 'Sunrise F₁', a najniższym handlowym odmiany 'Sculler F₁' i 'Coronado F₁'. Odmiany różniły się skłonnością do tworzenia róż o nierównej powierzchni, z niewyrównanymi pąkami oraz wrażliwością na bakteryjną zgniliznę.

Odmianami o najkrótszym okresie wegetacji były: 'Sunrise F₁' i 'Montop F₁', a o najdłuższym 'Lord F₁', 'Marathon F₁', 'Coronado F₁', 'Fiesta F₁' i 'Monopoly F₁'. Długość okresu zbiorów wynosiła od 8 dni u odmian 'Sunrise F₁' i 'Lord F₁' do 22 dni u odmian 'Belstar F₁' i 'Milady F₁'.

THE YIELD AND QUALITY OF 20 BROCCOLI CULTIVARS IN THE AUTUMN CULTIVATION

Alina Kałużewicz, Mikołaj Knaflewski

Department of Vegetable Crops, Agricultural University, Poznań

Key words: broccoli, cultivars, yield, quality

Summary

The suitability of 20 broccoli cultivars for production in the autumn was estimated. The highest total and marketable yields were obtained for 'Lucky F₁', 'Liberty F₁', 'Montop F₁', 'Monaco F₁' i 'Biathlon F₁' cultivars.

'Sunrise F₁' was characterized by the lowest total and 'Sculler F₁' as well as 'Coronado F₁' by the lowest marketable yields. Differences in susceptibility to forming heads with shape and not uniform size of buds as well as to bacterial rot were found.

'Sunrise F₁' i 'Montop F₁' cvs. were characterized by the shortest and 'Lord F₁', 'Marathon F₁', 'Coronado F₁', 'Fiesta F₁' i 'Monopoly F₁' by the longest period from planting to the first harvest. The harvesting period lasted from 8 days for 'Sunrise F₁' and 'Lord F₁' to 22 days for 'Belstar F₁' and 'Milady F₁' cultivars.

Mgr Alina **Kałużewicz**
Katedra Warzywnictwa
Akademia Rolnicza im. Augusta Cieszkowskiego
ul. Dąbrowskiego 159
60-594 POZNAŃ